



Handling 2025 nr 135

Redovisning av uppdrag att se över möjligheterna att ytterligare stötta den del av föreningslivet där aktivitetsbidrag inte är en grund för bidragsberättigande

Till Göteborgs kommunfullmäktige

Kommunstyrelsens förslag

Kommunstyrelsen tillstyrker stadsledningskontorets förslag i tjänsteutlåtande
den 23 april 2025 och föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag 2024-08-22 § 319 till kommunstyrelsen att
se över möjligheterna att ytterligare stötta den del av föreningslivet där aktivitetsbidrag
inte är en grund för bidragsberättigande antecknas och förklaras fullgjort.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen antecknade representanterna från
V, S och MP som yttrande en skrivelse från den 3 juni 2025.

Göteborg den 4 juni 2025
Göteborgs kommunstyrelse

Daniel Bernmar

Mathias Sköld

Yttrande

Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet

2025-06-03

Nr 25

Yttrande angående – Redovisning av uppdrag att se över möjligheterna att ytterligare stötta den del av föreningslivet där aktivitetsbidrag inte är en grund för bidragsberättigande

Det är av stor vikt att Göteborgs Stad stärker arbetet med att stötta den del av föreningslivet där aktivitetsbidrag inte är en grund för bidragsberättigande, likt stödet till föreningslivet och civilsamhället i stort. Det handlar inte minst om att utöka det proaktiva stödet till föreningar vid ansökningar för att undvika avslag baserat på exempelvis formaliabrister. Vi förutsätter god framdrift i arbetet med implementeringen av kommunfullmäktiges beslut från 2025-01-30 § 13 som ämnar stärka stödet till föreningslivet ytterligare och kommunstyrelsens beslut från 2025-03-26 § 268 angående överenskommelsen om samverkan med civilsamhället. Dessutom ska sänkta trösklar, förbättrat stöd och minskad administration ligga till grund för revideringen av Göteborgs Stads riktlinje för föreningsbidrag till civilsamhället.

Yrkande

2025-05-16



Ärende nr: SLK-2024-00812

Yrkande angående – Redovisning av uppdrag att se över möjligheterna att ytterligare stötta den del av föreningslivet där aktivitetsbidrag inte är en grund för bidragsberättigande

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag att avvakta med ytterligare förändringar i stödet till föreningslivet tills effekterna av tidigare beslut, särskilt beslutet från 2025-01-30 (§ 13), har utvärderats och redovisats.

Yrkandet

Sverigedemokraterna står bakom det ideella engagemang som präglar föreningslivet i vår stad, men menar samtidigt att kommunens stöd måste präglas av tydliga ramar, rättssäkerhet och god hushållning med skattemedel. Det är vår uppfattning att det föreslagna proaktiva stödet till föreningar som i dagsläget inte kvalificerar sig för aktivitetsbidrag måste hanteras med försiktighet, inte minst med tanke på den potentiella kostnadsökning som stadsledningskontoret själv uppskattar till upp till 14 miljoner kronor årligen.

Enligt utredningen förekommer det dessutom formaliabrister, felriktade ansökningar och avsaknad av koppling till stadens uppdrag bland många av de föreningar som i dag inte får stöd. Vi menar att det i första hand är föreningarna själva som bär ansvar för att uppfylla kraven, snarare än att kommunen ska omforma kriterierna för att passa fler.

Det är därför både rimligt och nödvändigt att invänta utvärderingen av de reformer som redan beslutats, innan ytterligare steg tas i riktning mot ett mer kostnadsdrivande och svåröverskådligt bidragssystem. Att agera annorlunda vore att riskera oönskade effekter för såväl budgetdisciplin som förtroendet för kommunens bidragsgivning.



Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-04-23

Ärendenummer SLK-2024-00812

Handläggare

Johan Pheiffer, Lena Risfelt

Telefon: 031- 368 02 38, 031- 368 03 61

E-post: johan.pheiffer@stadshuset.goteborg.se

lena.risfelt@stadshuset.goteborg.se

Redovisning av uppdrag att se över möjligheterna att ytterligare stötta den del av föreningslivet där aktivitetsbidrag inte är en grund för bidragsberättigande

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag 2024-08-22 § 319 till kommunstyrelsen att se över möjligheterna att ytterligare stötta den del av föreningslivet där aktivitetsbidrag inte är en grund för bidragsberättigande antecknas och förklaras fullgjort.

Sammanfattning

Kommunfullmäktige gav 2024-08-22 § 319 kommunstyrelsen i uppdrag att se över möjligheterna att ytterligare stötta den del av föreningslivet där aktivitetsbidrag inte är en grund för bidragsberättigande. Av utredningen framgår att kommunens stöttning av civilsamhällets aktörer och det fria kulturlivet uppgick till cirka 600 mnkr år 2024 och att det är en jämförelsevis liten del som inte får stöttning under nuvarande former. Även om föreningen inte är aktivitetsbidragsgodkänd hos idrotts- och föreningsnämnden, finns det olika möjligheter att få bidrag från staden, beroende av vad verksamheten består av.

Det har dock framkommit ett antal åtgärder som de bidragsgivande nämnderna kan göra för att skapa förutsättningar för att ännu fler aktörer kan få ekonomiskt stöd. Det handlar främst om att öka det proaktiva stödet och att vidga kriterierna i anvisningar.

Stadsledningskontoret bedömer att nämnderna kan genomföra dessa åtgärder utan ytterligare beslut men en följd av åtgärderna blir att respektive nämnds budgetutrymme för föreningsbidrag behöver utökas.

Med dessa åtgärder bedömer stadsledningskontoret att stadens stöd till föreningslivet i allt väsentligt kan betraktas som ändamålsenligt, fast det kvarstår ett antal brister. Om ambitionsnivån är att komma till rätta med de kvarstående bristerna, bedömer stadsledningskontoret att det behöver genomföras mer omfattande förändringar i stadens bidragsstruktur med syfte att minska gränsdragningsproblematiken och skapa en större tydlighet gentemot föreningslivet.

Stadsledningskontoret bedömer att en struktur för bidragsgivande som tydligare utgår från nämndernas grunduppdrag, med färre bidragsgivare, ger bättre förutsättningar att omhänderta den problembild som framkommit i såväl den här utredningen som i flertalet

andra. Som konstaterats bedöms dock bidragsgivningen till övervägande del vara ändamålsenlig idag och stödet till föreningslivet förväntas stärkas ytterligare efter implementeringen av kommunfullmäktiges beslut från 2025-01-30 § 13.

Stadsledningskontoret rekommenderar därför kommunfullmäktige att avvakta ytterligare förändringar innan effekterna av de senaste besluten kan värderas.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Om samtliga avslagna ansökningar skulle beviljas så innebär det att stadens kostnader för föreningsstöd ökar med 28 mnkr. Utifrån avslagsskäl från samtliga nekade bidragsansökningar från 2024 är det dock sannolikt att minst hälften av dessa även med genomförda åtgärder alljämt kommer att nekas utifrån brister som staden inte kan acceptera. Det handlar dels om att föreningar inte uppfyller de grundläggande kriterierna, dels att föreningar redan har erhållit bidrag för aktiviteten de söker för. En mer rimlig bedömning är att 25-50 procent av de nekade ansökningar eventuellt hade kunnat godkännas genom de föreslagna åtgärderna. Det skulle innebära att förslagen kan medföra en kostnadsökning på 7-14 mnkr per år.

Bedömning ur ekologisk dimension

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån denna dimension.

Bedömning ur social dimension

Civilsamhällets organisationer kan erbjuda resurser och stöd som kompletterar kommunens tjänster, vilket kan öka tillgängligheten och kvaliteten på olika insatser och program. Genom samarbete kan staden också identifiera och adressera behov och utmaningar på ett mer effektivt sätt. Dessutom kan ett aktivt samarbete med externa aktörer främja gemenskap och sammanhållning i staden genom att skapa möjligheter för människor att träffas, utbyta erfarenheter och stödja varandra. Åtgärder som ökar stadens stöd till civilsamhällets organisationer kan öka omfattningen på dessa effekter.

Bilagor

Kommunfullmäktiges protokollsutdrag 2024-08-22 § 319

Ärendet

Ärendet utgör redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag 2024-08-22 § 319 till kommunstyrelsen att se över möjligheterna att ytterligare stötta den del av föreningslivet där aktivitetsbidrag inte är en grund för bidragsberättigande.

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige gav 2024-08-22 § 319 kommunstyrelsen i uppdrag att se över möjligheterna att ytterligare stötta den del av föreningslivet där aktivitetsbidrag inte är en grund för bidragsberättigande, inom ramen för pågående utredning om att identifiera konsekvenser av omorganisationen till facknämnder, beslutad i kommunstyrelsen 2023-11-08. Då den senare utredningen redan var färdigställd återrapporteras uppdraget genom eget ärende. Som en följd av den ursprungliga utredningen beslutade kommunfullmäktige 2025-01-30 § 13 att ge äldre samt vård- och omsorgsnämnden i uppdrag att utreda hur nämnden kan skapa relationer och samarbeten med civilsamhällets organisationer för målgruppen äldre, samt inrätta funktioner för att hantera föreningsbidrag eller andra former av samarbeten för målgruppen äldre. Fullmäktige beslutade även att uppdra åt de fyra geografiska socialnämnderna att utveckla arbetet med lokala organisationer som arbetar med exempelvis områdesutveckling, lokala mötesplatser inklusive läxhjälp eller andra studiestöttande insatser och lokalt trygghetsarbete.

Tidigare utredningar

Kommunfullmäktige antar 2020-02-20 § 14 principer för långsiktigt hållbar hyressättning av lokaler för förenings- och kulturliv som inkluderar en hyresmodell för förenings- och kulturlivet. Idrotts- och föreningsnämnden gavs i uppdrag att vara mellanhyresvärd för förenings- och kulturlivet.

Kommunfullmäktige beslutade 2020-11-12 § 21 punkt 2 att anta Göteborgs Stads riktlinjer för uthyrning av lokaler till förenings- och kulturlivet. 2020 togs även beslut om hyresmodellen för förenings- och kulturlivet och under 2023 började en övergångarna till hyresmodellen träda i kraft.

Kommunfullmäktiges 2021-09-30 § 13 punkt 3 gav utifrån en motion av Marina Johansson (S) och Henrik Munck (D) kommunstyrelsen i uppdrag att, i samverkan med berörda nämnder, styrelser samt relevanta nätverk och paraplyorganisationer, kartlägga ansvarsfördelningen gällande stadens kontakter med föreningslivet samt ge förslag på hur samordningen kan stärkas. Uppdraget berör föreningslivet ur ett brett perspektiv. Uppdraget redovisades 2022-10-27 § 35 till kommunfullmäktige som förklarade uppdraget fullgjort.

Kommunstyrelsens uppdrag 2022-09-21 § 632 till stadsledningskontoret att i samverkan med kulturnämnden, Higab AB, fastighetsnämnden och andra berörda aktörer genomföra en översyn av det fria kulturlivets villkor i Göteborg. Vid återrapportering, i delårsrapport för mars, beslutade kommunstyrelsen 2023-05-03 § 344 punkt 7 att inte förklara uppdraget fullgjort i enlighet med yrkande från V, S och MP ”Särskilt fokus ska ligga på tillgång till lokaler som möter det fria kulturlivets behov. Översynen ska också belysa möjligheter till dialog och samarbete mellan kulturlivet och stadens nämnder och bolag samt inkludera synpunkter från fristående kulturaktörer.” Ärendet kompletterades utifrån yrkandes inriktning och förklarades fullgjort av kommunstyrelsen 2023-10-04 § 659.

Socialnämnden Centrum beslutade 2023-11-28 § 245 att hemställa till kommunfullmäktige att *Överenskommelsen om samverkan med civilsamhället* skulle uppdateras och revideras. Kommunstyrelsen beslutade 2024-02-21 § 138 att ge stadsledningskontoret i uppdrag att revidera och uppdatera överenskommelsen. Uppdraget ska genomföras i samverkan med socialnämnden Centrum utifrån hemställan samt i linje med kommunfullmäktiges intentioner med överenskommelsen om samverkan med civilsamhället enligt kommunfullmäktiges beslut 2012-05-31 § 14. Arbetet med uppdraget pågår.

Stadsledningskontoret arbetar även med kommunstyrelsens uppdrag 2024-12-11 att utreda hur medel för utvecklingsinsatser inom funktionshinderområdet ska hanteras framöver. Utvecklingsmedlen uppgår till cirka 700 tkr per år. I uppdraget beskrivs hur medlen ska administreras för att resurserna ska kunna användas mer effektivt och komma fler till godo. I uppdraget ingår att undersöka vilken nämnd som ska ha ansvar för medlen där nämnden för funktionsstöd särskilt ska övervägas. Arbetet genomförs ihop med en referensgrupp med representanter ur Göteborgs Stads råd för funktionsrätt. Redovisning planeras ske under våren 2025.

Riktlinjen för föreningsbidrag till civilsamhället

Kommunfullmäktige antog 2019-09-12 § 33 Göteborgs Stads riktlinje för föreningsbidrag till civilsamhället. Av riktlinjen framgår att "Göteborgs Stad ska vara en stad där invånarna engagerar sig och där engagemanget tas tillvara. Civilsamhällets organisationer kan tillföra brukar- och medlemsperspektiv, såväl som socialt entreprenörskap, kompetens och engagemang i sakfrågor. En förbättrad samverkan mellan staden och civilsamhällets organisationer stärker den demokratiska processen och bidrar till ökad delaktighet och utveckling av ett hållbart samhälle".

I riktlinjen finns ett antal grundläggande kriterier som måste vara uppfyllda för att föreningar ska ges bidrag från någon av stadens bidragsgivande nämnder. I riktlinjen slås fast att föreningen ska:

- ha av medlemmar godkända stadgar, en ansvarig styrelse och revisor samt fungera enligt demokratiska principer
- ha lokal anknytning och bidraget ska komma göteborgarna till gagn
- ha allmänintresse och vara öppen för alla om inte sakliga och godtagbara skäl finns för undantag
- verka för lika rättigheter och möjligheter till delaktighet och deltagande oberoende av kön, könsidentitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsvariation, sexuell läggning och ålder.

Föreningen kan inte beviljas bidrag för verksamhet eller aktivitet som består av partipolitiskt eller religiöst arbete eller uppmuntrar till bruk av alkohol, tobak eller andra droger.

Föreningen kan inte beviljas bidrag om den eller någon av dess företrädare, i verksamheten:

- utövar våld, tvång eller hot eller på annat otillbörligt sätt kränker den enskildes grundläggande fri- och rättigheter
- diskriminerar eller på annat sätt bryter mot principen om alla människors lika värde
- rättfärdigar, främjar eller uppmuntrar till sådana ageranden som anges i 1 eller 2, eller

- motarbetar det demokratiska styrelseskicket
- uppmuntrar till bruk av alkohol, tobak eller andra droger.

Det finns utöver grundläggande kriterier andra krav på föreningarna som måste uppfyllas för att beviljas bidrag som redogörs för i riktlinjen. Dessa är: föreningens stadgar, årsmöteshandlingar från senaste årsmötet, protokoll, verksamhetsberättelse, ekonomisk berättelse med resultat- och balansräkning, revisionsberättelse, beskrivning av verksamhet och budget (intäkter och kostnader) för det sökta bidraget, organisationsnummer från Skatteverket samt uppgift om plusgiro- eller bankgirokonto.

Föreningar som samverkar kring en gemensam verksamhet ska utse en förening som ansvarar för bidragsansökan. En förening som väntar på beslut om ansökta medel från annan bidragsgivare eller om medel för verksamhet beviljats av annan bidragsgivare ska ange detta i ansökan. Förening som beviljats bidrag ska för bidragsgivande förvaltning eller bolag redovisa hur bidraget använts tillsammans med uppgifter om föreningens ekonomi och resultat i relation till syfte och mål med bidragsformen. Redovisning ska göras på det sätt och vid den tidpunkt som anges för respektive bidrag. Aktuella underlag ska bifogas.

Idrotts- och föreningsnämnden har genomfört en revidering av Göteborgs Stads riktlinje för föreningsbidrag till civilsamhälle. Huvudsakligt fokus i revideringen är på att förbättra metoderna för uppföljning av bidrag samt öka graden av harmonisering mellan de bidragsgivande nämnderna. Den föreslagna revideringen har gjorts med ambitionen att Göteborgs Stads fördelning av föreningsbidrag ska präglas av likabehandling, transparens och rättssäkerhet samtidigt som handläggningen av ansökningar om bidrag säkerställer att medel fördelas korrekt. Förslaget på förändringar har under hösten 2024 remitterats ut till övriga bidragsgivande nämnder. Idrotts- och föreningsnämnden beslutade 2025-02-25 § 21 att godkänna förslaget till revidering av riktlinjen. Reviderad riktlinje är översänd till kommunfullmäktige under våren 2025.

Anvisningar

Anvisningar utgör ett lokalt styrdokument för handläggning av ansökningar gällande bidragsformer som går att söka hos respektive bidragsgivande nämnd. Nämnderna beslutar årligen om utformning av de lokala anvisningarna. Innehållet är stöd för den lokala tillämpningen för bidragsgivning som finns inom respektive nämnds regi. Syftet med anvisningar är att tydliggöra regler och rutiner för ansökan och redovisning av föreningsbidrag hos respektive bidragsgivande nämnd. Anvisningarna utgår alltid från Göteborgs Stads riktlinje för föreningsbidrag till civilsamhället.

Bidragsgivande nämnder och deras bidragsformer

Åtta nämnder har i sitt reglemente att fördela föreningsbidrag. Det är socialnämnderna Centrum, Hisingen, Nordost och Sydväst, idrotts- och föreningsnämnden, nämnden för funktionsstöd och kulturnämnden. Äldre samt vård- och omsorgsnämnden är den nämnd som i sitt reglemente har möjlighet att fördela bidrag, men som i dagsläget inte gör det. Kommunfullmäktige beslutade 2025-01-30 § 13 att ge nämnden i uppdrag att utreda hur nämnden kan skapa relationer och samarbeten med civilsamhällets organisationer för målgruppen äldre. Samt inrätta funktioner för att hantera föreningsbidrag eller andra former av samarbeten för målgruppen äldre.

Idrotts- och föreningsnämnden

Stadens främsta bidragsgivare till föreningslivet är idrotts- och föreningsnämnden som fördelar närmare 100 mnkr per år i olika former av föreningsbidrag. Nämnden har två former av generella bidrag - aktivitets- och lokalbidrag - samt fyra selektiva bidrag - investerings-, utvecklings-, särskilt driftsbidrag samt särskilt verksamhetsbidrag.

Aktivitetsbidrag

För att en förening ska bli godkänd för aktivitetsbidrag, behöver den uppfylla de grundläggande kriterierna samt att:

- det ska finnas minst 15 aktivitetsbidragsgodkända medlemmar
- av föreningens aktivitetsbidragsgodkända medlemmar ska minst 50 procent vara folkbokförda i Göteborg
- presentera en plan som visar att minst 20 aktivitetsbidragsgodkända aktiviteter kommer att genomföras under det kommande året
- styrelserepresentanter för föreningen ska delta på ett möte med förvaltningen kring formella frågor
- delta på en obligatorisk kurs i grundläggande föreningskunskap.

Aktivitetsbidraget är ett stöd till ideella aktivitetsbidragsgodkända föreningar som har gruppaktiviteter för:

- barn och unga (7-25 år)
- personer med funktionsnedsättning
- pensionärer (65 år eller äldre).

Varje gång en medlem inom dessa målgrupper deltar vid en gruppsammankomst eller gruppaktivitet kan det ge en summa pengar till föreningen. Under 2024 utbetalades sammanlagt 32 mnkr i aktivitetsbidrag.

Lokalbidrag

Lokalbidraget är ett stöd till ideella aktivitetsbidragsgodkända föreningar som bedriver aktivitetsbidragsgodkända aktiviteter i egenägda lokaler eller i hyrda lokaler med kontrakt på minst ett år. Under 2024 utbetalades sammanlagt 21 mnkr i lokalbidrag.

Investeringsbidrag

Ideella föreningar och organisationer kan söka investeringsbidrag för nybyggnation, ombyggnation eller renovering av egna eller långtidshyrda anläggningar. En anläggning är till exempel en klubbstuga, sporthall, fotbollsplan eller teaterlokal. Syftet med bidraget är att skapa nya aktivitetsytor som genererar fler aktiviteter för barn och unga och personer med funktionsnedsättning. Föreningen kan också söka bidraget till renoveringsåtgärder för att föreningen ska kunna behålla eller utöka sina aktiviteter för barn och unga och personer med funktionsnedsättning. Investeringsbidraget för 2024 uppgick totalt till 17 mnkr.

Utvecklingsbidrag

Utvecklingsbidraget ska stimulera ideella föreningar och organisationer till att utveckla sin verksamhet på ett sätt som i huvudsak ska bidra till att främja folkhälsan och skapa ett mer jämlikt och jämställt Göteborg. Under 2024 utbetalades sammanlagt 1 mnkr i utvecklingsbidrag.

Särskilt verksamhetsbidrag

Särskilt verksamhetsbidrag ska stötta verksamheter som på ett särskilt betydelsefullt sätt förbättrar möjligheten till en aktiv fritid för barn och unga i Göteborg. Bidraget är aktuellt när aktivitetsbidrag inte kan beviljas eller inte står i relation till kostnaderna för den aktivitetsbidragsgodkända verksamheten. Under 2024 delades 11 mnkr ut i särskilt verksamhetsbidrag.

Särskilt driftsbidrag

Särskilt driftsbidrag ska ge ideella organisationer och föreningar en ekonomisk möjlighet att driva anläggningar inom idrotts- och fritidsområdet. Det särskilda driftsbidraget uppgick till 13 mnkr under 2024.

Subventioner

Utöver de specificerade bidragsformerna stöttar idrotts- och föreningsnämnden även föreningslivet genom att subventionera uthyrningen av deras anläggningar. Med några få undantag utgörs lokalsubventionerna av korttidsupplåtelse eller timuthyrning av företrädesvis bollplaner, ishallar och sporthallar. Idrotts- och föreningsnämnden kartlade deras olika bidrag och subventioner i rapporten "Rättvisa bidrag och subventioner" (2022-04-27), som togs fram till följd av kommunfullmäktiges uppdrag att säkerställa att kommunala föreningsbidrag och subventioner som staden ställer upp med fördelas rättvist mellan olika idrotter och aktiviteter. Det gavs i såväl budget 2020 som budget 2021. Av rapporten framgår att omfattningen på lokalsubventioner i monetära termer är mer än dubbelt så stor som de övriga bidragen sammanlagt.

Socialnämnderna

Socialnämndernas verksamhet och därmed bidragsgivning utgår primärt från socialtjänstlagen (2001:453). I 3 kapitlet 1 § i socialtjänstlagen framgår bland annat att socialnämnden ska *medverka i samhällsplaneringen och i samarbete med andra samhällsorgan, organisationer, föreningar och enskilda främja goda miljöer i kommunen*. Det framgår även i 3 kapitlet 2 § att *Socialnämnden ska även i övrigt ta initiativ till och bevaka att åtgärder vidtas för att skapa en god samhällsmiljö och goda förhållanden för barn och unga, för äldre, för dem som utsatts för våld eller andra övergrepp av en närstående och för andra grupper som har behov av samhällets särskilda stöd*. Det som i socialtjänstlagen åligger en socialnämnd är i Göteborgs Stad fördelat på 6 olika nämnder.

De fyra geografiska socialnämnderna har enligt reglementet ansvar för lokala föreningsbidrag, i de fall ansvaret inte ligger på annan nämnd. De lokala föreningsbidragen ges till föreningar med en tydligt lokalt avgränsad verksamhet som företrädesvis hamnar inom nämndens ansvarsområden. Lovverksamhet och andra aktiviteter som bidrar till en meningsfull fritid för barn- och unga är tydliga exempel på detta. Socialnämnden Centrum ansvarar därutöver för föreningsbidrag vars verksamhet rör fler än ett stadsområde samt handläggning och fördelning av föreningsbidrag till studieförbund. Sammantaget fördelade de fyra socialnämnderna drygt 73 mnkr i olika föreningsbidrag under 2024, i detta belopp ingår socialnämndens Centrums stadsövergripande föreningsbidrag.

Nämnden för funktionsstöd kan ge verksamhetsbidrag till verksamheter inom funktionshinderområdet i Göteborg. Bidraget är ett ekonomiskt stöd till organisationers grundläggande verksamhet som ska underlätta kontinuitet och långsiktighet i

organisationens planering. Sammantaget fördelade nämnden för funktionsstöd 39 mnkr i olika föreningsbidrag under 2024.

Äldre samt vård- och omsorgsnämnden ansvarar för föreningsbidrag inom nämndens verksamhetsområde, i de fall ansvaret inte ligger på annan nämnd. Nämnden har dock hittills prioriterat andra sätt att främja äldre och betalar för närvarande inte ut några föreningsbidrag.

Kulturnämnden

Kulturnämnden har som ändamål att driva och samordna stadens kulturstrategiska arbete, stödja och främja konsten i dess olika former och konstnärernas villkor i staden. Som en del i att uppfylla ändamålet delar nämnden ut olika former av kulturstöd. Göteborgs Stads kulturstöd syftar till att stärka och utveckla ett kulturliv av hög kvalitet för hela Göteborg. Kulturstödet riktas huvudsakligen till publika verksamheter som bedöms vara av konstnärlig och kulturpolitisk betydelse. Kulturstödet utdelas genom projektstöd, stipendier, ateljéstöd samt verksamhetsstöd. Under 2024 har nämnden förstärkt stödet till det fria kulturlivet med ytterligare 2,6 mnkr.

Projektstöd

Projektstöd kan sökas för konstnärliga eller kulturella projekt, utan någon övre gräns. Exempelvis utdelas projektstöd för att skapa ett konstnärligt verk eller för att arrangera ett kulturevenemang i Göteborg. Projektet ska på något sätt presenteras publikt och vara tillgängligt för allmänheten. För mindre projekt, med en övre bidragsgräns om 40 000 kr, finns projektstöd Pronto. Detta projektstöd är öppet för ansökan 3-4 gånger per år och har en snabbare handläggningstid än det ordinarie projektstödet. För kulturutövare i åldersspannet 18-25 år finns projektstödet En snabb slant som kan sökas löpande under året. Bidraget har en övre gräns om 20 000 kr. För projekt som stimulerar konstnärlig eller kulturell utveckling finns ett särskilt stöd som heter Utvecklingsstöd. Det finns därtill två stödformer som riktar sig särskilt till filmområdet: Produktionsstöd för film och rörlig bild och Innovationsstöd för film och rörlig bild. Fria aktörer inom kulturområdet som skapar verk, produktioner eller föreställningar som riktar sig specifikt till barn och unga kan söka.

Stipendier

Syftet med kulturnämndens kulturstipendier är att främja ett mångsidigt kulturliv av hög konstnärlig kvalitet i Göteborg. Stipendier kan sökas av yrkesverksamma inom konst- eller kulturlivet som är bosatta och verkar i Göteborg. Under 2024 har ett 20-tal konstutövare beviljats vardera 30 000 kronor.

Ateljéstöd

Ateljéstöd är ett hyresbidrag för de som hyr en konstnärsateljé i Göteborg. Syftet är att underlätta för yrkesverksamma konstnärer och att utveckla stadens professionella kulturliv. Sammanlagt uppgick ateljéstödet till 2,9 mnkr under 2024.

Verksamhetsstöd

Verksamhetsstöd riktar sig till kulturaktörer med kontinuerlig verksamhet som är särskilt viktig för sina målgrupper, eller kulturpolitiskt värdefulla för Göteborgs Stad. Stödet är öppet för alla konstnärliga eller kulturella verksamheter i Göteborg att ansöka om. Under 2024 uppgick verksamhetsstödet till totalt 44 mnkr.

Riktat stöd

Utöver ovan nämnda stödformer använder sig kulturnämnden även av riktat stöd. Stödformen infördes 2020 och ska fylla en funktion för de organisationer där staden har eller har haft ett specifikt intresse som hindrar transparens och en likahantering i förhållande till andra sökanden. För närvarande hanteras sex organisationer inom stödformen som under 2024 delade på 17 mnkr i utbetalat stöd. Riktat stöd är inte öppen för ansökan utan kulturnämnden beslutar vilka organisationer som ska hanteras i stödformen.

Sammanlagt betalade kulturnämnden ut 84 mnkr i olika stöd under 2024 och det sammanlagda beloppet av alla avslagna ansökningar är på nästan lika mycket, det vill säga 82 mnkr. En närmare granskning av dessa visar att det är en mycket liten del av dem som utgår till föreningslivet. Stödet betalas främst ut till enskilda personer eller firmor, ekonomiska föreningar samt bolag. Med anledning av detta kommer kulturnämndens stödformer fortsättningsvis exkluderas i denna utredning och underlag för eventuella åtgärder kopplat till det fria kulturlivet återfås i stället från tidigare utredning om det fria kulturlivets villkor som förklarades fullgjort av kommunstyrelsen 2023-10-04 § 659.

Kontant stöd 2024, per bidragsform			
Socialnämnderna	Lokalt föreningsstöd Sydväst	626	
	Lokalt föreningsstöd Centrum	2112	
	Lokalt föreningsstöd Hisingen	5 268	
	Lokalt föreningsstöd Nordost	9 398	
	Stadenövergripande verksamhetsstöd	56 021	
	Verksamhetstöd funktionshinder	38 500	111 925
Idrotts- och föreningsnämnden	Aktivitetsbidrag	32 000	
	Lokalbidrag	21 000	
	Särskilt driftsbidrag	13 542	
	Särskilt verksamhetsbidrag	11 000	
	Investeringsbidrag	17 000	
	Utvecklingsbidrag	1 000	95 542
Kulturnämnden	Projektstöd	20 000	
	Stipendier	600	
	Ateljéstöd	2 900	
	Verksamhetsstöd	44 000	
	Riktat stöd	17 200	84 700
Göteborgs Stad			292 167

Hyresmodell för förenings- och kulturlivet

Kommunfullmäktige beslutade 2020-02-20 § 14 om en hyresmodell för förenings- och kulturlivet. Modellen innebär att stadens lokalförvaltande organisationer (Higab AB, stadsfastighetsnämnden och idrotts- och föreningsnämnden) avsätter ett stort antal lokaler till förenings- och kulturlivet. Dessa lokaler förmedlas av en förmedlingstjänst som är placerad på idrotts- och föreningsnämnden. Lokalerna i modellen hyressätts i tre olika hyreskategorier varav majoriteten förväntas hamna i kategori B, vilket vid beslutet innebar en hyresnivå på 581 kr per kvm. Hyresnivåerna indexuppräknas vilket förväntas ge en stabil och förutsägbar hyreskostnad för förenings- och kulturlivet.

Inför beslutet om hyresmodellen bedömde stadsledningskontoret, tillsammans med de lokalförvaltande organisationerna, att det fanns cirka 280 lokaler som var lämpliga att införlivas i modellen. Lokalernas införlivande i modellen sker successivt i takt med att befintliga avtal löper ut.

Uppföljning av hyresmodellens ändamålsenlighet görs kontinuerligt av idrotts- och föreningsnämnden. Genom verksamhetsbesök och kontroller har det framkommit att hyresmodellen upplevs fungera väl och att många lokaler samnyttjas med flera föreningar eller kulturaktörer. Förvaltningen följer upp antalet lokaler som omfattas av hyresmodellen, samt antal lokaler som tecknats avtal för enligt modellen. I december 2024 omfattade hyresmodellen 238 lokaler, varav 104 lokaler hade hyresavtal enligt modellen.

Andra finansieringsformer

Utöver arbetet med bidragsgivning och nära stöd till lokala föreningar, finns ett arbete med idéburet offentligt partnerskap (IOP). Exempelvis genomförs arbete med frivilligcentraler, kvinnojourer, nattvilo och mötesplatser med aktiviteter riktade till specifika målgrupper. Vidare ger partnerskap riktade fritidsaktiviteter som vänder sig till barn och unga med funktionsnedsättning.

Periodvis kan samverkan med lokalt föreningsbidrag finansieras av riktade statsbidrag. Exempelvis gavs socialnämnden Nordost 2022/23 24 miljoner att fördela utifrån att det finns fyra utsatta områden inom nämndens geografiska ansvarsområde utifrån polisens lista och definition. Dessa medel finansierade IOP och annan civilsamhällessamverkan och är under den period som bidragen ges en tydlig möjliggörare till lokalt samarbete.

Likaså sker dialog och samverkan i utifrån Förvaltnings AB Framtidens strategi om att inga områden ska vara utsatta 2025. Här ges exempelvis bidrag till lokala föreningar utifrån arbetet med Lights on i specifika skolor och områdessamverkan i det brottsförebyggande- och trygghetsskapande arbetet.

Det kontanta stödet till civilsamhällets organisationer och det fria kulturlivet uppgick år 2024 till cirka 290 mnkr. I detta belopp ingår således inte finansiering via IOP eller subventionerade lokaler för korttidsuthyrning. Med dessa inräknade uppgår stadens ekonomiska stöd till civilsamhällets organisationer och det fria kulturlivet till drygt 600 mnkr.

Avslagna bidragsansökningar 2024

Utredningen har inventerat samtliga avslagna bidragsansökningar för året 2024 för att dels se om avslagsskäl kan ge indikationer på om det finns vägar att stötta föreningslivet ytterligare, dels att bedöma omfattningen av de avslagna ansökningarna för att på så vis ge indikationer på de ekonomiska konsekvenserna av ett eventuellt utökat stöd.

Under 2024 avslög socialnämnderna och idrotts- och föreningsnämnden 188 bidragsansökningar, varav 112 avslögs av idrotts- och föreningsnämnden och de övriga socialnämnderna. Det sammanlagda ansökta beloppet av dessa ansökningar uppgick till 28,5 mnkr (10, 5 mnkr hos socialnämnderna och 18 mnkr hos idrotts- och föreningsnämnden). Av de ansökningar som avslagits av någon av socialnämnderna, så utgörs en övervägande del av ansökningar om olika lovaktiviteter eller motsvarande.

Till dessa så har 14 ansökningar om verksamhetsbidrag inom ramen för det stadenövergripande bidraget avslagits. Idrotts- och föreningsnämndens avslagningar är fördelade över samtliga bidragsformer men beloppsmässigt utgör investeringsbidragen och utvecklingsbidragen cirka 14,5 av det totala avslagna beloppet på 18 mnkr.

Avslagsskäl

En genomlysning av samtliga avslagna bidragsansökningar för 2024 ger vid handen att skälen till avslag ryms inom någon av nedanstående kategorier, vilka presenteras i fallande skala utifrån hur vanligt förekommande de är.

Formaliabrister

Det främsta skälet till avslag är att ansökan brister i formalia. Framför allt handlar det om att ansökan inte har inkommit inom utsatt tid men det kan även röra sig om att ansökan saknar efterfrågad information eller att föreningen har sökt bidrag i fel nämnd. I det sistnämnda fallet hänvisas föreningen till rätt nämnd och om ansökningen uppfyller kriterierna så kan den därefter beviljas. I några fall har ansökningar avslagits för att föreningen redan sökt, och fått, bidrag för samma aktivitet.

Uppställda kriterier uppfylls ej

Ett annat frekvent förekommande skäl till avslag är att föreningen eller aktiviteten inte uppfyller de kriterier som är fastställda i antingen riktlinjerna för föreningsbidrag till civilsamhället eller någon av de nämndspecifika anvisningarna. Det kan röra sig om att den sökande föreningen inte uppfyller de grundläggande kriterierna eller, för de lokala föreningsbidragen, att aktiviteten saknar lokal anknytning. För idrotts- och föreningsnämnden är ett relativt vanligt skäl till avslag att föreningen som söker inte är aktivitetsbidragsgodkända.

Aktiviteten möter inte nämndens grunduppdrag eller prioriterade målgrupp

Det finns några fall där de uppställda kriterierna kan anses uppfyllda men där bidragsansökan avslås med hänvisning till att aktiviteten inte möter den bidragsgivande nämndens uppdrag eller nämndens prioriterade målgrupp.

Ekonomiskt utrymme saknas

I några fall är bedömningen att ansökan uppfyller samtliga ovan nämnda kategorier men där ansökan avslås ändå med hänvisning till att det ekonomiska utrymmet som tilldelats redan har använts upp av andra godkända ansökningar. Det rör sig dock inte om något större antal bland föreningsbidragen och förekommer främst bland idrotts- och föreningsnämndens investeringsbidrag och utvecklingsbidrag. Det är däremot ett betydligt vanligare skäl bland kulturnämndens stödformer. Dessa bidrag ges dock företrädesvis till enskilda personer eller firmor.

Aktiviteten bedöms inte genomförbar

Det sista skälet till att ansökan avslås är att den bidragsgivande nämnden bedömer att aktiviteten som stödet söks till saknar realistiska förutsättningar för att genomföras.

Erfarenhetsmässig bedömning av övriga verksamheter som inte får föreningsbidrag

Under utredningen har stadsledningskontoret efterfrågat de bidragsgivande nämndernas bedömning av föreningsverksamhet som inte ens bemödar sig att söka eftersom de redan vet att de inte kommer uppfylla alla kriterier. De kan antingen ha fått avslag på sina ansökningar under tidigare år eller fått en förhandsinformation från en handläggare.

Det rör sig företrädesvis om föreningar med öppen verksamhet med fasta kostnader för personal och lokaler. Föreningar vars verksamhet inte nödvändigtvis inriktas mot någon av nämndernas prioriterade målgrupper. I och med att dessa föreningar inte har avgränsade aktiviteter för sina medlemmar kan de inte bli aktivitetsbidragsgodkända samtidigt som de lokala föreningsbidragen inte ger stöd till fasta kostnader för personal och lokaler.

Socialnämnden Centrum gjorde 2022 en kartläggning av Göteborgs Stads ekonomiska stöd till civilsamhället. Idrotts- och föreningsnämnden har 2024 genomfört en utredning om hur stödet till föreningar kan stärkas. Stadsledningskontoret har 2024 haft i uppdrag att undersöka hur samverkan med externa aktörer påverkats av ny nämndorganisering. En övergripande summering följer här.

Socialnämnden Centrum bedömer att de i kartläggningen kan se att det är en hög tröskel för föreningar som är nybildade att nå in till stadens bidragssystem. Nya föreningar saknar ofta kunskap om hur stadens bidragssystem fungerar och kunskap om stadens relativt höga krav på formalia, vilket kan utgöra ett hinder för att erhålla bidrag.

Ett behov av större samstämmighet vad avser handläggning och prövande av föreningar lyfts i idrotts- och föreningsnämnden utredning. Detta för att skapa en förutsägbarhet för föreningarna. Utredningen bedömer att stödet till Göteborg Stads civilsamhälle till stor del är välutarbetat men att det finns ett uttalat behov av utveckling. Utredningen och dess analys bekräftar att samordningen och uppföljningen av stödet upplevs ineffektiv sett till ändamålsenlighet och likabehandling. Det beror på att stöd och bidrag kommer från flera olika delar av den kommunala organisationen.

Efter omorganisering till facknämnder i stadens kan uppdelning av ansvarsområden skapa glapp som försvårar för delar av föreningslivet att samverka med staden och/eller att erhålla bidrag. Av alla bidragsgivande nämnder är det endast idrotts- och föreningsnämnden som har som ett av sina huvudsyften att stödja föreningslivet. Övriga nämnders stöd är snarare utformade utifrån nämndens eget uppdrag, där stödet till civilsamhället är mer av ett medel än ett mål i sig. Vid en närmare anblick på idrotts- och föreningsnämndens utbetalade bidrag så är det en försvinnande liten del som inte går till verksamhet med idrotts- eller fritidsverksamhet. Utifrån idrotts- och föreningsnämndens rapport *Rättvisa bidrag och subventioner* bedömer stadsledningskontoret att cirka fem procent av nämndens kontanta stöd saknar koppling till idrott eller aktiv fritid. I realiteten är därmed även bidragen från idrotts- och föreningsnämnden huvudsakligen att betrakta som medel för att uppnå något, snarare än ett mål i sig. När föreningar söker information om stadens olika bidragsformer via hemsidan blir denna styrning mot verksamhetsspecifika ändamål också tydlig eftersom respektive bidragsform rubriceras utifrån specifika ändamål. Samtidigt finns det förväntningar på idrotts- och föreningsnämnden att ta ett vidare ansvar för att stötta föreningslivet.

Socialnämnden Centrum och idrotts- och föreningsnämnden har bedömt att verksamheter som hamnar i glappet i huvudsak utgörs av externa aktörer som har en målgrupp som är bredare än facknämndernas olika målgruppsansvar eller har en sakfråga/målgrupp. Det är föreningar som inte direkt träffar någon av facknämndernas ansvar vars samverkan med staden försvårats efter stadens omorganisation. Det är föreningar med en bred målgrupp eller med en målgrupp som till stor del utgörs av vuxna som bedöms ha svårare att hitta

finansiering och samverkan. Det omfattar exempelvis föreningar som vill arbeta med lokala mötesplatser. För att mötesplatserna ska få bidrag från socialförvaltningarnas lokala bidrag ska verksamhetens målgrupp vara barn och ungdomar mellan 7 och 25 år.

Även verksamheter som inte har en traditionell organisationsstruktur faller utanför systemet. Det kan exempelvis röra sig om informella nätverk eller ett starkt men tidsbegränsat engagemang kring en enskild fråga. Föreningar/organisationer utan formell organisering så som vissa Facebookupprop, soppkök eller verksamheter inom delningsekonomin har haft begränsad möjlighet att ta del av stadens föreningsbidrag. Dessa kan vara nätverk eller grupper som organiserar sig runt en särskild fråga eller en viss målgrupp utan att bilda en formell organisation och därmed inte omfattas av stadens riktlinje för föreningsbidrag.

Ett utvecklingsarbete som genomförts är för att möjliggöra att föreningar inom delningsekonomi ska kunna göra bidragsansökan. Kommunfullmäktige gav 2022-05-19 § 16 de föreningsbidragsgivande nämnderna i uppdrag att revidera anvisningarna för föreningsbidrag. I maj 2024 tog respektive nämnd beslut om idrotts- och föreningsnämnden och socialnämnden Centrums anvisning för föreningsbidrag till organisationer inom cirkulär ekonomi och delningsekonomi.

Föreningars efterfrågan på stadens stöd

I ett antal arbeten har stadens olika verksamheter haft dialog med civilsamhällets organisationer och föreningslivet. Exempelvis socialförvaltning Centrum genom kartläggning av Göteborgs Stads ekonomiska stöd till civilsamhället 2022. Idrotts- och föreningsförvaltningens dialog under arbetet med revidering av riktlinjen för föreningsbidrag 2024. Stadsledningskontorets dialog med civilsamhället i samband med arbetet med överenskommelsen. En sammanfattning av det mest förekommande synpunkterna som lyfts avseende föreningsbidrag återges här.

Föreningar lyfter att det är svårt att få reda på vem som ansvarar för olika frågor efter stadens omorganisering till stora facknämnder. Det finns en bild av en större svårighet att få en ingång in i staden. Det är för svårt att idag veta hur man ska nå relevanta tjänstepersoner eller nämnder för sina frågor eller för att skapa samverkan. Det viktiga är att se till att även små organisationer, med andra perspektiv än de stora organisationerna som är med i olika sakfrågeforum, fångas upp. Det kan vara besvärligt att hitta kontaktvägar in för de mindre föreningarna, många som inte har tillgång till dator, behöver gå till bibliotek för att kunna ansöka om bidrag. Det blir en tillgänglighetsfråga. Föreningarna lyfter att de vill mötas av en långsiktighet i stadens bidragsgivande så att de över tid kan verka i sina respektive områden.

Många av de ideella gör insatser på sin fritid och ser att stöd från stadens förvaltningar behöver vara anpassat utifrån detta. Mindre föreningars ideella krafter har svårt att ta ledigt för möten på dagtid. De ser gärna att förvaltningarna har större variation på tider när de är anträffbara och ser behov av stöd som är tillgängligt på andra tider än kontorstid. Föreningsrepresentanter lyfter att det finns svårigheter att finansiera sina lokaler och personalkostnader, de upplever att det är brist på tillgång till lokaler, brist på ideella insatser (särskilt i områden med socioekonomiska utmaningar), svårigheter att förstå och ta del av stadens bidragssystem liksom svårigheter att komma rätt med sin fråga i staden. Det bör finnas en tydlig väg in till staden.

När man som förening kontakter staden vill man mötas av en hög ansvarskänsla och viljan att förvaltar den kontakt man har med föreningarna. Flera organisationer efterfrågar tydligare ingångar till staden, då det upplevs vara svårt att veta hur man ska nå förvaltningar eller nämnder för sina frågor.

Möjliga åtgärder för att inkludera fler föreningar

Med anledning av att det främsta skälet till avslag är formaliabrister bör nämnderna kunna utöka det proaktiva stödet för att säkerställa att föreningarnas ansökningar är korrekt ifyllda och inkomna i tid. Detta är insatser som redan idag förekommer men den fortsatt stora mängden bristande ansökningar pekar på att det finns ytterligare behov. Behovet kommer sannolikt att bli ännu större i samband med att de reviderade riktlinjerna antas eftersom kravställningen därmed ökar ytterligare. Genom det proaktiva stödet kan nämnderna även stötta föreningar med bedömningar av huruvida aktiviteten är genomförbar eller inte samt ge dem nödvändiga kunskaper om hur bidragssystemet fungerar.

Eftersom utformningen av anvisningar och kriterier visat sig vara ett vanligt förekommande skäl till avslag kan en översyn av dessa, med syftet att vidga kriterierna, medföra att fler föreningar får bidrag. Samtidigt är kriterierna framtagna för att vara just exkluderande. Föreningar som inte når upp till de grundläggande kriterierna bör inte erhålla något stöd från staden. Däremot kan det finnas anledning för nämnderna att se över sina anvisningar. Glappet som uppstår mellan socialnämndernas respektive bidragsform, där verksamhetsbidrag endast ges för stadenövergripande verksamhet medan verksamhet som endast agerar lokalt bara kan få aktivitetsbidrag, är ett sådant exempel. Här har socialnämnderna möjlighet till att vidga kriterierna alternativt införa nya bidragsformer för att hantera det glapp som uppstått. Den utslagsgivande faktorn som de prioriterade grupperna utgör är också ett område där nämnderna har möjlighet att göra mer generösa bedömningar än idag. Att en grupp är prioriterad behöver nödvändigtvis inte betyda att en annan grupp är utesluten från stöd. Särskilt inte när verksamheten i övrigt uppfyller uppställda krav samt därtill ryms inom nämndernas respektive grunduppdrag. För att en utvidgning från de prioriterade grupperna ska få effekt behöver det ekonomiska utrymmet för bidragsgivningen utökas om inte en omprioritering bland de befintliga bidragen kan ske.

Den förskjutning som utvecklats under senare år, där föreningsbidraget snarare ses som ett medel för att uppnå nämndernas grunduppdrag än som ett mål i sig, kan å ena sidan exkludera föreningar vars verksamhet inte bidrar till någon av de bidragsgivande nämndernas grunduppdrag. Å andra sidan ger det nämnderna möjligheter att stötta verksamheter på fler sätt än bara genom föreningsbidrag. Verksamhet som bidrar till att uppfylla nämndernas grunduppdrag kan till exempel upphandlas eller ingå i ett IOP när så är möjligt. De verksamheter som idag exkluderas för att de inte bedrivs inom ramen för en förening kan på så sätt inkluderas.

Slutligen upplever föreningarna att dagens struktur, med många olika bidragsgivare och en inbyggd gränsdragningsproblematik mellan bidragsformerna, som otydlig för de föreningar som söker bidrag. Strukturen ställer också stora krav på samordning mellan de bidragsgivande nämnderna. Idrotts- och föreningsnämnden har utifrån reglementet ett särskilt samordningsansvar för stadens föreningsbidrag.

Det har framkommit i nämndens rapporter att nämnden har utmaningar med att axla det ansvaret på ett helt ändamålsenligt sätt. En bidragsstruktur med färre bidragsgivande nämnder och en tydligare koppling till respektive nämnds kommunala ändamål skulle både bli tydligare för de föreningar som söker bidrag samtidigt som det minskar behovet av samordning mellan de bidragsgivande nämnderna.

Stadsledningskontorets bedömning

Av utredningen framgår att staden har en omfattande ekonomisk stöttning av civilsamhällets aktörer och att det är en jämförelsevis liten del som inte får stöttning under nuvarande former. Även om föreningen inte är aktivitetsbidragsgodkänd hos idrotts- och föreningsnämnden så finns det olika möjligheter att få bidrag från staden, beroende av vad verksamheten består av. Det är tydligt att föreningsbidragen fungerar som ett medel för att uppnå nämndernas övergripande uppdrag. Samtidigt finns det förväntningar på idrotts- och föreningsnämnden att ta ett vidare ansvar för att stötta föreningslivet. Ett ansvar nämnden har svårt att ta utan att hamna i en gråzon med andra nämnders ansvarsområden. Av reglementet framgår att idrotts- och föreningsnämnden har att besluta om föreningsbidrag till föreningslivet, om det inte åligger annan nämnd. Det är dock inte alldeles tydligt vad som åligger annan nämnd.

Det har dock framkommit ett antal åtgärder som de bidragsgivande nämnderna kan göra för att skapa förutsättningar för att ännu fler aktörer kan få ekonomiskt stöd.

Stadsledningskontoret bedömer att det framför allt är två åtgärder som har förutsättningar för att vara effektiva:

- Det proaktiva stödet kan utökas för att möjliggöra att fler föreningar inkommer med korrekta ansökningar, inom utsatt tid. Genom det proaktiva stödet kan nämnderna även stötta föreningar med bedömningar av huruvida aktiviteten är genomförbar eller inte samt ge dem nödvändiga kunskaper om hur bidragssystemet fungerar.
- De lokala anvisningarna kan justeras med syftet att dels minska på de prioriterade gruppernas särställning och på så vis inkludera fler, dels öppna möjligheten till att söka verksamhetsbidrag för mer lokala angelägenheter.

Den sistnämnda punkten överensstämmer även med kommunfullmäktiges beslut 2025-01-30 § 13 att uppdra åt de fyra geografiska socialnämnderna att utveckla arbetet med lokala organisationer som arbetar med exempelvis områdesutveckling, lokala mötesplatser inklusive läxhjälp eller andra studiestöttande insatser och lokalt trygghetsarbete.

Stadsledningskontoret bedömer att nämnderna kan genomföra dessa åtgärder utan ytterligare beslut. En följd av åtgärderna blir att respektive nämnds budgetutrymme för föreningsbidrag behöver utökas om befintliga bidrag inte kan omprioriteras. Dels på grund av att omfattningen på det utbetalade stödet ökar, dels kan det även krävas en ökning av personal. Om nämnderna inte har möjlighet att omfördela resurser inom befintliga ramar blir detta en fråga för kommunfullmäktiges ställningstagande i samband med kommande budget. Detta behöver kommuniceras från nämnderna genom ordinarie uppföljning eller särskild framställan så att det kan värderas i stadsledningskontorets budgetförutsättningar.

Med dessa åtgärder bedömer stadsledningskontoret att stadens stöd till föreningslivet i allt väsentligt kan betraktas som ändamålsenligt, fast det kvarstår ett antal brister.

Om ambitionsnivån är att komma till rätta med de kvarstående bristerna bedömer stadsledningskontoret att det behöver genomföras mer omfattande förändringar i stadens bidragsstruktur med syfte att minska gränsdragningsproblematiken och skapa en större tydlighet gentemot föreningslivet.

Stadsledningskontoret bedömer att en styrning som än mer distinkt utgår från verksamhetsspecifika ändamål är tydligare gentemot civilsamhällets aktörer samtidigt som det minskar behovet av intern samordning i staden eftersom gråzonerna mellan de olika bidragen minskar. En sådan ordning skulle i stort innebära ett fastställande av den ordning som nu etablerats genom praxis.

I och med att ändamålet har en starkare koppling till respektive nämnds uppdrag blir det tydligare vilken nämnd som beviljar och även avslår ansökningarna. Utifrån att bidragsgivningen så tydligt har förflyttats till att bli ett medel för att uppnå nämndernas uppdrag så har nämnderna även andra möjligheter att stötta dessa verksamheter. Genom IOP, där det bedöms lämpligt eller genom att upphandla verksamhet.

Med en bidragsstruktur som utgår från respektive nämnds verksamhetsansvar kvarstår dock behovet av samordning för socialnämnderna, framför allt de fyra geografiska, och deras bidrag. Det har konstaterats att det i dag finns dels en gränsdragningsproblematik mellan det stadenövergripande bidragssystem som socialnämnden Centrum ansvarar för och de lokala bidragen, dels en gränsdragningsproblematik mellan de fyra geografiska socialnämnderna och de två facknämnderna.

Socialtjänstlagen ger socialnämnden ett stort spelutrymme vad gäller att, tillsammans med civilsamhället, främja en god samhällsmiljö. I och med att staden valt att fördela socialnämndens lagstadgade ansvar på sex olika nämnder är det dock ingen nämnd som i alla delar svarar upp mot de uppgifter som socialtjänstlagen föreskriver en socialnämnd. Även om det särskilda ansvar som de geografiska socialnämnderna har fått, utifrån dess kännedom om befolkningen och dess behov, bör omhänderta delar av det. Med den nya socialtjänstlagen som träder i kraft i juli 2025 ökar kraven på socialnämndernas förebyggande arbete, att nå ut till människor innan problem uppstår. Ett stärkt samarbete med civilsamhällets organisationer är en väg att uppnå det.

Stadsledningskontoret bedömer att tydligheten mot föreningarna hade ökat samtidigt som den interna gränsdragningsproblematiken hade minskat om antalet bidragsgivande socialnämnder reducerades.

Det finns också vissa skillnader i hur anvisningarna utformas mellan de fyra geografiska socialnämnderna. Dessa gränsdragningsproblem hade åtgärdats om ansvaret för all bidragsgivning inom de geografiska socialnämndernas område hade samlats till en nämnd. De lokala anvisningarna skulle därmed kunna avskaffas och bidrag till lämplig verksamhet kan utbetalas oaktat om verksamheten är lokal eller stadenövergripande.

Stadsledningskontoret bedömer att en struktur för bidragsgivande som tydligare utgår från nämndernas grunduppdrag, med ett minskat antal bidragsgivare, ger bättre förutsättningar att omhänderta den problembild som framkommit i såväl den här utredningen som i flertalet andra. Som konstaterats bedöms dock bidragsgivningen till övervägande del vara ändamålsenlig idag och stödet till föreningslivet förväntas stärkas ytterligare efter implementeringen av kommunfullmäktiges beslut från 2025-01-30.

Stadsledningskontoret rekommenderar därför kommunfullmäktige att avvakta ytterligare förändringar tills effekterna av de senaste besluten kan värderas.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör



§ 319 Ärendenummer SLK-2023-00640

Motion av AnnaSara Perslow (C) och Emmyly Bönfors (C) om att se över kriterier för lokalbidrag till föreningar

Beslut

Enligt kommunstyrelsens förslag:

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag att se över möjligheterna att ytterligare stötta den del av föreningslivet där aktivitetsbidrag inte är en grund för bidragsberättigande, inom ramen för pågående utredning om att identifiera konsekvenser av omorganisationen till facknämnder, beslutad i kommunstyrelsen 2023-11-08.
2. Uppdraget återskärts till kommunstyrelsen i tid för att kunna hanteras av ordinarie budgetprocess.
3. Den av AnnaSara Perslow och Emmyly Bönfors väckta motionen anses därmed besvarad.

Tidigare behandling

Bordlagt den 21 mars 2024, § 139, den 25 april 2024, § 183, den 23 maj 2024, § 235 och den 19 juni 2024, § 284.

Handling

2024 nr 37.

Protokollsutdrag skickas till
Kommunstyrelsen, budgetberedningen
Socialnämnd Centrum
Idrotts- och föreningsnämnden
Kulturnämnden